

Abonamântul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóia apare în fie-care Sâmbătă.

Unirea

Fóia bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fie-care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește fóia se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blași.

Anul I.

Blași 31 Octobre 1891.

Numerul 44.

Aplicarea legii despre asilele de copii.

III.

(+) În numărul precedent al „Unirii” ne-am exprimat temerea, că organele politice își vor da totă silința și se vor folosi de toate mijlocele legale și póte și nelegale, ca și pre pruncii români, — pre lângă totă împotrivirea legală a părinților lor, — să-i ducă în grădinele și asilele de copii, cari se vor înființa mai cu semă în orașe, în comunele mai mari și în comunele mestecate cu Magiari.

Pentru casul, când s'ar realiza această temere foarte întemeiată, am pus întrebarea, că atunci noi ce trebuie să facem?

La această întrebare răspundem înainte de toate, că în casul amintit noi toți trebuie să avem o ținută demnă de importanța, ce o are și a avut-o limba noastră strămoșescă în conservarea și dezvoltarea noastră națională.

În continuu auzim pre concetățenii nostri magiari provocându-se la cuvintele poetului lor, care dice: „nyelvében él a nemzet,” adică: „în limba sa trăește națiunea.”

Dacă aceste cuvinte se potrivesc la Magiari ca și la ori care altă națiune din lume, cu mult mai tare se potrivesc la noi Români, cari vécuri întregi am trăit numai în graiul și prin graiul dulce și fermecător al imbei noastre românesce, pre carea dacă am fi perdut-o, astăzi nici numele nu

ni-s'ar mai aminti pre pământul acestei patrii.

Pre timpul invasiunilor barbare, cari au cutropit totă civilizațiunea din „Dacia felix”, poporul român ascuns și ocrotit în munții și văile neumbrate și nestrăbătute de cetele barbare, n'a putut să dea semne de viétă prin organism propriu de stat, nici ca factor politic în viéta publică a altui stat, ci a fost silit să se mărgine numai la viéta aceea națională, carea se manifestă în limba lui grăită, și carea ar fi încetată îndată, dacă el s'ar fi lăpădat de această limbă. Românii însă nu numai nu s'au lăpădat de limba lor proprie, ci după scurgerea undelor furioase a invasiunilor barbare, scăduți în număr și stors în puterile lor materiale, numai cu ajutorul acestei limbe și-au putut recăstiga teritorul șesurilor părăsite dintre Dunăre și Carpați și dintre Tisa și Nistru. Ținându adevărată cu tărie la limba lor strămoșescă, și cu această limbă, care le-a fost aproape unica armă, scorbându-se în șesurile patriei lor, Românii în urma unui proces natural și pacinic de asimilare au făcut chiar și pre rămășițele poporilor barbare de pre aceste șesuri să-și însușescă limba noastră națională și să se contopescă în elementul român.

Tăria, cu care a ținut țeranul român la limba sa, a învins toate uneltirile, de cari s'au folosit unii și alții spre a-i impune într'un timp limba slavonă, într'altul limba grecăscă, ér

mai de curându limba magiară, dându totu-deauna dovada cea mai eclatantă, că mai mult a luptat pentru limba sa, decât chiar și pentru libertate.

Se pare, că însăși prevedința dumnezeescă, care a permis, ca poporul nostru să trecă prin atâtea suferințe grele și lupte crâncene, a versat în Români o iubire mai ferbinte și o alipire mai puternică către limba lor, decât într'alte popore; ceea ce s'a putut întâmpla numai cu scopul, ca poporul nostru să se potă conserva până în momintul acela, în care îi va fi dat și lui a ajunge la pozițiunea, ce i-se cuvine în concertul poporilor europene.

Dar pre când nu aflăm în orientul Europei nici un popor, care să țină la limba și naționalitatea sa cu atata tărie, câtă a dovedit și dovedește poporul nostru și mai virtos țeranul nostru, pre atunci de altă parte vedem, că nici un popor nu este așa de primitiv de ideile civilizațiunii europene, ca tocmai poporul nostru, care îndată ce a ajuns în contact cu poporele civilisate mai cu semă în urma unirii sale parțiale cu biserica Romei, a îmbrățișat toate ideile apusului, cari le-a aflat a-i fi de lipsă pentru înaintarea sa culturală și dezvoltarea sa politică, însă așa, că prin acesta nu și-a lăpădat limba sa și individualitatea sa particulară, ci tocmai din contra și-a cultivat și mai tare această limbă făcându-o chiar purtătoare de cultură la poporele din Orient.

Feuilleton.

Impresiuni de călătorie la Praga.

(Fine.)

Ar merită, ca despre esoposițiune să vé scrie cineva cu deamănuntul unu ciclu de articli. Póte că unu dnu colegă, care a petrecut mai multe zile în Praga și a vizitat cu deamănuntul esoposițiunea, să vé informeze mai în detaliu despre cele védute; eu însă din lipsă de timp, numai câteva ore putându petrece în locul esoposițiunii, numai fugitiv mi-am putut face observările.

În considerare înse că reuniunea femeilor române din Blași póte intenționa a aranja o esoposițiune cu ocasiunea proximei adunări generale a Asociațiunii, imi permit a atinge aici numai unele momente generale, și anumite:

Esoposițiunea din Praga fiind o esoposițiune jubilară, după puțină s'a silit a aréta și a espune progresul și avântul ajuns în decursul unui secul pre toate terenele, atât economic cât și industrial, precum și pre cel cultural; așa cât era de exemplu espuse plugurile așa, după cum au fost folosite înainte de asta cu 100 de ani, pluguri cevași mai

perfecționate și plugurile moderne. Răsboiul primitiv și cel modern, în lucrare, țesându continuu unu individ cu el. Pedagogia și literatura trecută și cea modernă, literatura ȋiaristică trecută și modernă, un număr mare din cele mai véchi documinte, manuscrpte și cărți bisericesci, o tipografie modernă în continuă lucrare, deosebitele soiuri de grâu, sęcără, orz, ovésu, mazere, fasole și alte legumi de casă culesse și espuse nu numai în vase de sticlă, ci espuse și în formă de holdă și în stare neculesă, făcându-se evident și lungimea rădăcinilor, ca ast-fel să se védă, că la care cât de afundă să se are sau să se sape pământul.

Acestea le-am amintit pre aceea, ca reuniunea noastră de femei de pre acum să potă reflectă, că ore nu ar fi bine, ca dinsa la esoposițiunea, ce voesce să aranjeze, încă să espună pre lângă alte lucruri și manuscrpte, documinte, cărți și ornamente bisericesci cât se póte de véchi, precum și pedagogia modernă?

Și ore nu ar fi bine, să espună unu răsboiu perfecționat în lucrare? Și aici în loc dora s'ar puté espune și tipografia cu toate aparatele sale asemenea în lucrare.

După prândul luat într'o restaurațiune a esoposițiunii împreună cu dl dr. Jarnik cu

toți ne-am fotografat; érá în séra aceleia-și zile ne-am delectat în rara frumsetă a fântanei luminoase. Mai târziu apoi rentorși la Praga ne întrunirăm la o cină comună la Hotelul „Împératul Austriei”, unde dl A. Murășanu a ridicat pocalul în sănătatea dlui Dr. Jarnik; acesta a răspuns în terminul cel mai călduros urându prosperare némului românesc. Totu cu această ocasiune provocat de mai mulți am ridicat și eu pocalul pentru prosperarea națiunii boeme. E de prisos, să amintesc, că toți vorbitorii au fost cu entusiasm aclamați. În ziua următoare cealaltă amici au făcut unele visite, au cercetat lucrurile mai momentose din Praga, érá séra la Hotelul „Îngerul de aur” li-s'a dat un banchet, la care au participat vre-o 80 de cehi fruntași, unde apoi aceștia au ținut vorbiri forte simpatice și însuflețite pentru prosperarea Românilor și a românismului.

Am regretat forte mult, că nu am putut participa la acest banchet, pentru că împreună cu amicii Dr. Mihai și Vasiliu Zehan încă în aceea și a trebuit să mé rentorc, aducându cu mine cele mai frumoase și plăcute suvenir.

Praga este una dintre cele mai véchi și interesante cetăți ale monarchiei; are la

Din acestea ori cine poate pricepe, ce importanță are limba noastră pentru existența și cultura noastră națională. Importanța aceasta devine însă nespus de mare, dacă considerăm, că dela conservarea și cultivarea acestei limbe atîrnă în măsură foarte mare și viitorul bisericii noastre, precum ori cine se poate convinge din cele ce le-am văd desfășurate mai adese-ori în colónele acestei foi.

Îubirea învăpăetă către limba noastră strămoșească și convingerea neclătită despre importanța ei pentru viitorul bisericii și națiunii noastre ne va arăta de bună seamă mijlocele, de cari trebuie să ne folosim pentru a împedea reușita încercărilor, ce se vor face și de aici înainte pentru desnaționalizarea noastră prin abuzul cu instituțiunea asilelor de copii.

Înainte de toate părinții să protesteze în contra tuturor măsurilor nelegale, cu cari nefericitul șovinism va voi să-i siléscă în contra legii a-și trimite pruncii în asilele de copii, și dacă protestele lor nu ar' avé succes, lucrul să-l facă cunoscut și diaristiceii noastre, pentru ca și acesta să pótă înfieră după merit violarea legii și aplicarea ei necorectă.

Preoții, învățătorii și mireni mai inteligenți, cari trebuie să aibă durere de existența noastră, să țină în evidență pre toți pruncii, cari pre cale nelegală au fost duși în asilele de copii, și pre părinții acelor prunci să-i facă atenți cu totă ocaziunea la detorințele lor de creștini și de români, îndemnându-i cu totă puterea cuvîntului, ca în casele lor să nu vorbescă cu pruncii lor decât numai românește, să-i învețe rugăciunile prescrise de sânta biserică numai românește, și după ce vor fi ieșit din asile, să-i trimită numai la școlă românească, unde învățătorii nostri se desvólte zelú îndoitú pentru a introduce pre acei prunci în cunoștința perfectă a limbei românești, făcându-i să se alipescă cu trupú și sufletú de religiunea și limba lor strămoșească.

În toate comunele mestecate cu alte naționalități să ne îngrigim; să avem școle populare bine organizate, cari să scie paralisa în casú de lipsă efectele dezastróse, ce le vor fi produsú asilele de copii asupra pruncilor nostri.

Preoții cu deosebire să nu-și nite a învăța pre credincioșii lor în toate duminicile și sêrbătorile despre detorințele lor către biserică și familia lor, și să nu lase neîntrebuințatú nici unú mijlocú ertatú pentru a feri familia română de desnaționalizare. Amú vedutú în alte țeri, cum preoții aduná pruncii în dumineci și sêrbători în sânta biserică, și cum îi învăța acolo istoriére frumoșe din istoria biblică și tainele mântuitoare ale religiunii creștine. Facă și preoții nostri ast-felú cu pruncii espúși pericolului de desnaționalizare, și atunci acești prunci deodată cu religiunea vorú învăța și limba românească din gura preoților lor.

Scimú și noi, că aceste lucruri suntu foarte greú de executatú din partea preoților nostri, pentru că ei suntu foarte tare coplesitú de grigile vieții necăjite, ce o au de presente din punctú de vedere materialú. Însă ce nu pótă face iubirea de Dumnezeu, de sânta biserică și de sângele propriú?

De bună seamă această iubire pótă produce rezultate extraordinare, de cari avem lipsă în timpurile aceste grele. Altcum tocmai pentru ca preoții nostri să-și pótă implini cum se cuvine chemarea lor sântă și în această direcțiune, amú insistatú și de altá datá în colónele „Unirii“ asupra ameliorării stării materiale a clerului nostru, și insistámú și acum, căci numai prin unú progresú continuú pre toate terenele putemú să ne mântuimú biserică noastră amenințată în temelile sale.

Observámú și aci, că între împrejurările actuale numai așa vomú pótă paralisa cu succesú toate încercările de desnaționalizare, dacă Românii își vorú validatú limba lor cu totă energia în toate raporturile vieții private, familiare,

religióse și sociale. În casulú acesta nu ai nostri vorú ajunge în pozițiunea nenorocită de a-și uitá sau a nu-și învăța limba strămoșească, ci și alții vorú fi siliți să învețe și să stimeze limba noastră. Acestea nu le dicemú la adresa țeranului românú, care-și implinesce detorința, ci la adresa cãrturarilor nostri. Până cândú între acești cãrturari se vorú aflá ómeni, cari și cu cocifulú lorú, care scie românește, încă nu vorbescú românește; până cândú se vorú aflá preoți și mireni români, cari și între sine și în familiile lorú nu grăescú românește; până cândú se vorú mai aflá preoți netrebniți, cari scandalizează lumea cu purtarea lorú anticanonică față de limba românească liturgică, pre carea nu se sfiescú a o substituí în bisericile românești cu o limbă neaprobata de auctoritatea bisericescă ca limbă liturgică; până cândú mulți pentru interese mici jertfescú interesele mari ale limbei și nêmului și bisericii lorú, și nu mai au nici unú idealú naționalú și culturalú românescú: — până atunci nu ne vomú pótă croi o sôrte mai bună, căci nimeni nu ne va stimá și nu va ținé contú și de noi ca de unú factorú importantú în vieța publică a monarhiei noastre.

Să nu cugete însă cineva, că singurá lăpêdarea noastră de scãderile indigitate mai susú ar' fi de ajunsú în luptele, ce le purtámú pentru conservarea individualității noastre naționale și a bisericii noastre. Trebuie adevă să ne aducemú aminte, că nici o lucrare nu pótă avé nici unú succesú, sau celú puținú nu pótă avé succesú trainicú și salutarú, dacă aceea nu este binecuvîntată de Dumnezeu. Istoria însă ne învăța, că Dumnezeu binecuvîntá numai lucrările și nisuințele acelorú popóre, cari se temú de elú, îl ú iubescú și adoréză, îi implinescú poruncile sante, fugú de pecatú și deprindú virtutea. De aceea basa și arvuna fericirii noastre și ca națiune este adevêrata religiositate și pietate, deprinderea continuă a virtuților creștine și

300,000 de locuitori, 2 universități, 2 școle superióre tehnice, 7 gimnasii superióre de statú, 2 gimnasii reale, 3 școle reale superióre, preparandii pentru învățători și învățátóre, mai multe școle superióre de tete, seminariú archiepiscopescú, școle industriale de statú, academie comercială, academie de bele arte, censeratorú de musică, școlá pentru musica bisericescă, 31 de școle populare, 22 școle private, mai multe biblioteci de valóre imense așa, câtú numai biblioteca universității are la 195 de mii de tomuri, are 2 teatre foarte frumoșe, unulú germánú, ér unulú cehicú, și aparú 120 de jurnale politice și de specialitate, érá în partea de orașú numitá Hradcín este castelulú regalú cu 440 de chilii, în care se aflá renumita salá șpaniolă, care este una din cele mai mari și mai frumoșe sale a continentului, de 46 metri lungă, 23 m. largă și 17 m. înaltă, pãreții úde colóre albă bogatú înauritú, cu ocaziuni festive se luminează de 2500 de lumini. Ca să nu abusezú de indulgența Dvóstre, nu voiú continuá cu descrierea celorlalte lucruri de însemnătate istorică, pentru că și prin descrierea de mai susú am voitú numai în lineaminte generale să daú o iconă despre capitala Boemiei, ca și acei cetitori a foiei Dvóstre, cari nu au fostú în Praga, să aibă o idee despre mulțimea aședămintelor de cultură și despre vieța culturală a acestei capitale.

Rentorsú acasă am cetitú aprețiarile unorú foi jidano-magiare, ma chiar și a unei foi, care se geréză de foie a partidului național. Cetindú acestea am aflatú de bine a vé comunicá textulú vorbirii Dr. A. Muréșanú pentru a fi constatutú:

1. Că toți aceia, cari amú mersú la esposițiunea din Praga, ne-amú dusú ca particulari și nu ne-amú geratú ca trimișii națiunii sau a partidului naționalú.

2. Că ne-amú dusú simplu spre a visitá esposițiunea și a admirá succesele pre terenulú pacinicú a luptei de emulare economice, industriale și culturale, și nu spre a face o demonstrațiune politică sau plane spre a închiá pacte politice; și dacă cu toate acestea în conversațiunii private ne-amú nisuitú a informá în modú fidelú pre Cehi și despre starea noastră politică, prin această nu numai că nu amú lucrátú în contra programului naționalú, ci din contrá amú făcutú numai unú bunú serviciú causei românismului, pentru că după cum amú avutú ocaziune de ne convinge, mulți din aceia, cari până acum se purtaú cu indiferentismú, au începutú a se interesá de cauza noastră promitêndu-ne a o susține și în presa lorú. Prin urmare orí câtú de savanți suntu politicii nostri dela „Tribuna“, dar folosindu-mé de unú terminú blândú așa credú, că Domnia lorú totuși au comisú unú inconvenientú atunci,

cândú în Nrulú 216 din 10 a l. c. ne tractéză așa cam preste umêrú, susținêndú că participatoriú românú la esposițiunea amú comisú o eróre cardinală politică și amú lucrátú chiar în contra programului, a solidarității și a disciplinei partidului naționalú, adaugêndú quasi spre micșorarea culturei noastre lipsa de prevedere, și că întregú actulú a fostú unú actú pripitú. Dacă consumații politici dela „Tribuna“ într'adevêrú au fostú conduși numai de sântenia programului și de interesulú solidarității și a disciplinei partidului naționalú, după ce celú puținú cu 2—3 sêptemânii înainte de plecarea noastră au avutú cunoștință despre escursiunea, ce se plãnuia, detorința dînșilor de publicisți onești ar fi fostú, ca încă atunci din bogatulú magazinú alú prudinței lorú politice să fi eșitú cu argumente plausibile spre a ne reținé dela comiterea unei nesocotinte regretabile politice. Acum însă a desavoa participarea noastră la esposițiunea din Praga, aducêndu-o aceea chiar și în combinațiune cu atentatulú dela Rosenthal, nu numai că nu este unú lucru frumosú, dar este chiar unú lucru perfidú!

Dupá acestea salutându-te cordialú sum Alú Dtale stimătorú

Blașiú 18 Octobré 1891.

Ludovioú Csató.

desbrăcarea noastră a tuturor de toate viciile, cari se voru fi virtuti în sinul nostru.

Fie deci devisa tuturor acelora, cari au iubire de nemul nostru, nu numai a pretinde și a lupta pentru drepturi naționale, ci și a forma un popor pătunsu de adevărate sentimente religioase, un popor cumpetat și laborios, căci numai aceste virtuți ne voru da puterea materială și morală de lipsă și ne voru câștiga binecuvântarea Domnului în toate întreprinderile pentru mărirea nemul nostru și triumful santei biserice. Un popor înzestrat cu aceste virtuți se va sci entuziasma pentru idealuri mari și sacrificii mari, er conducătorii lui nu voru exploata luptele lui pentru asigurarea intereselor lor egoistice, nici nu voru cauta în triumful cauzei nostre triumful aspirațiilor lor private.

Limba noastră rituală. — Pote ca în Europa întraga nu este un al doilea popor, a carui biserica sa fi fost atata supusa la ierarhii de rit, limba sa chiar și credința străine, cum s'a întâmplat cu biserica românească și înainte și după unire. Fost'a biserica românească supusa ierarhiei grecesci, ierarhiei calvine, ierarhiei sêrbesci și ierarhiei rutenesci. Mulțamita lui Dumnezeu însă, ca după luptă îndelungată biserica noastră a fost liberată de sub toate ierarhiile acestea străine, și astăzi este consolidată în o provincie mitropolitană gr.-catolică românească cu limba rituală românească, și este supusa singurului numai Sântului Scaun Apostolic al Romei, singurul, care laolaltă cu Înalta Casă Domnitore în decursul timpurilor a fost sincer și binevoitor față cu noi și cu biserica noastră, și care nici când nu numai că n'a cercat, dară nici n'a cugetat la aceea, ca să introducă o altă limbă sau un alt rit în biserica noastră, singurul, care și astăzi se bucură, când Sânta Liturgie în Roma, în cetatea eternă se celebră în limba română de tinerii români elevi ai institutului Athanasianu.

Trebuie să ne fie dară foarte mare durerea, când după atâtea lupte îndelungate și amare pentru emanciparea bisericei noastre pre terenul ritual și al limbii trebuie să vedem astăzi chiar fit de ai nostri înjugându biserica noastră din nou în jugul unei limbi străine. Ne-a durut mult și când străinii au făcut lucrul acesta. Am sciut cel puțin atata, că străinii aceștia ne sunt inimi, dela cari nu putem aștepta durere față cu noi, de unde ne-am și apărat în contra lor ca în contra unor inimi și străini. Ce să dicem însă, când fac lucrul acesta frații de ai nostri, cari sunt carne din carnea noastră și sânge din sângele nostru? Ei petrec în casa noastră ca frați și amici ai nostri, de unde nici nu ne-ar fi iertat a ne teme de ei, ma ar trebui să se simț vătămăți, când am lăsa să se vedă, că dora avem ceva temere de ei. Și totuși, durere, aceia, cari din puseșiunea lor ar trebui să ne fie amici și frați, ne sunt în adevăr mai periculoși decât străinii și inimii declarați. Cu cât trebuie să fie mai mare durerea, ce ne-o cauzează aceștia? *Că de m'ar fi ocărîtu inimicul, ași fi răbdatu. Și cel ce me uresce, de ar fi grăit mare asupra mea, m'ași fi ascunsu de dînsul. Eră*

tu, omule — cunoscutul meu, carele împreună cu mine te-ai îndulcitu în mîncări, în casa lui Dumnezeu am umblat cu un cugetu. Aceștia sunt frații preoți români uniți, cari uitându cu totul sudorile cele ferbinți, ce ne-a costat emanciparea noastră bisericească, în contra tuturor legilor își pot împacă inima și liniști consciința, când implinescu funcțiuni sacre la credincioși de ai provinciei mitropolitane române de Alba-Iulia nu în limba românească canonisată de Sântul Scaun Apostolic, ci în limba magiară.

Unii din frații aceștia preoți cercă a-și justifica fapta cu aceea, că poporul lor nu mai înțelege limba română. Așa ceva este în adevăr un lucru destul de dureros și totu odată un testimoni, ce ne spune cu o elocință destul de tristă, cum și-au sciut păstorii aceștia să-și apere și conserve turma lor, cât sub păstoria lor turma și-a uitat limba, ce o auia în continuu în biserica. Trebuesc însă frații aceștia preoți să deosebescă între limba ritului și între limba predicii. Dacă procesul trist al descompunerii și disoluțiunii a ajuns deja până acolo, cât poporul nu mai pricepe limba românească, atunci și dacă va predică careva în limba magiară, ritul nu-i este iertat la nici un casu a-lu îndeplin în o altă limbă decât în cea română, căci lucrându alt-fel calcă în peciore dispuseșiunile cele înțelepte ale biserice. Căci este cunoscut, că preoții îi este lăsată o libertate orecare în folosirea ajutoarelor pentru predică, însă nici în o biserica nu-i este iertat a se folosi de cărți rituale, decât de cele aprobate de autoritatea bisericească. Acum noi nu scim, să fie în totă provincia noastră nici o carte rituală magiară aprobată de vre-un Ordinariat de ale noastre. Cum pot așa dară atari preoți folosi la cultul dumnezeesc cărți neaprobate de Ordinariatele noastre? Evident, că numai călcându preste legea acesta a biserice.

Alcun toți frații aceștia, cari desconsideră așa mult luptele noastre de emancipare, să nu cugete, că perind din poporul lor limba românească voru mai puté conservă credința catolică.

Poporele ca și indiviții își au legile lor psihice. Și o atare lege este, că limba magiară pre poporul nostru li duce pre incetul la calvinism. Legea acesta o putem studia cu de-a-ménutul în istoria noastră. Cine voesce să facă din Români calvini, n'are decât să-i facă mai întâi să-și uite limba românească și să învețe în locu-i cea magiară. Atunci calvinismul vine de sine. Până stă însă sus limba românească la poporul nostru, până atunci nu este pentru ce să avem nici o témă de calvinism. De ar fi sciut o acesta principii calvinesci ai Ardélului, n'ar fi umblat să-i calvineze pre Români prin aceea, că le-au tradus cărțile rituale pre limba română infectându-le cu erori calvinesci, ci l-ar fi învățat mai întâi limba magiară eliminându din biserica pre cea română, și apoi calvinismul ar fi intrat la ei de sine și foarte ușor.

Ast-fel putem să dicem, că acei frați preoți, cari folosesc limba magiară și în rit, periclitază nu numai limba românească, ci și credința catolică la poporul nostru. Dacă însă credința acesta voescu să o păstreze, atunci n'au numai să instrueze poporul în continuu, ci să se îngrigescă și de reînvierea și cultivarea limbii române în mijlocul lui.

Alcun fie securi, că dacă strănepoții lor nu voru mai fi Români, nu voru mai fi de securi nici catolici în credință, ci calvini. Înaintea lui Dumnezeu voru ave apoi să dea aspru sémă pentru acesta.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Cestiunea ocupării scaunului primatiale continuă a preocupă opiniunea publică. Unele foi au fost adus scirea, că noul pimate ar fi numit deja, și că numirea are să se publice în timpul cel mai scurt. Acum eră aflăm dintr-un comunicat semioficios, că toate versiunile acestea sunt premature. Causale trăgării le-am spus deja cu altă ocaziune.

Francia.

Guvernul francesu se pare că voesce a provocă o adevărată persecuțiune în contra episcopatului catolic, care cu o energie apostolică a protestat în contra ordinățiunii ministrului de culte, prin care se opresce aranjarea de peregrinaje la Roma. Archiepiscopul din Aix este tras înaintea judecării pentru răspunsul său energic, și pote că voru mai fi trași și alți episcopi. Dară sigur, că episcopii francesi nu voru lăsa să fie terorisați prin volnicia ministerială, și de altă parte putem speră, că dora cel puțin după aceste exemple se voru trezi și catolicii francesi din letargia lor.

Congresul bisericesc din Sibiu.

Congresul bisericesc gr.-oriental din Sibiu și-a terminat lucrările sale. Pre lângă raportele îndătinate congresul a desbătut și un regulament pentru procedura la alegerea deputațiilor pentru congresul național-bisericesc. Dintre propunerile felurite amintim cea făcută de Esc. Sa Mitropolitul Mironu, referitor la introducerea calendarului gregorian în administrațiune, rămânendu neschimbat calendarul iulian în cele rituale. Și, mirabile dictu, Esc. Sa a trebuit să-și retragă propunerea acesta, de-orece membrii laici ai congresului au vedut în cestiunea acesta o afacere de *importanță politică*. Va fi și asta, numai cât noi nu ne putem ridică de loc la o politică atatu de sublimă.

Sinodul episcopesc al Sêrbilor din Ungaria.

Duminea în 25 Octobre a fost deschis în Carloveș sinodul episcopesc al Sêrbilor neuniți din Ungaria, în prezența comisarului regescu baronul Nicolici. Scopul Sinodului este alegerea alor trei episcopi, precum și desbătarea unor cestiuni de mare însemnătate pentru biserica sêrbescă.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Abi s'a terminat desbătarea proiectului de indemnity, care a fost foarte interesant pentru lupta înverșunată a ministrului Szilágyi cu contele Apponyi, și părinții patriei erăși au avut ocaziune să arete, cât sci stimă și prețui

instituțiunile parlamentare! Prilegiu la nouele scene turbulente, a căroru matoru e Ugron Gabor, a datu răspunsulu ministrulu-președinte Szápary la interpelările în cauza demonstrațiuniloru din Fiume și dela Novidvor. Ministrulu a constatatū faptele, a condamnatū procedura ofiteriloru și a comunicatū Casei, că și ministrulu comunu de rășboiū a reprobatū acea procedurā. Firesce că opoziționalū, carū neconținutū preamărescū pre Kossuth, nu s'au îndestulitū cu atāta; și de aci apoi scandalele.

Casa deputațiuniloru înainte de intruirea delegațiuniloru va pertractā numai unele proiecte mai scurte, ērā pre timpul delegațiuniloru nu va ține ședințe.

Comisiunea de 30 pentru desbaterea proiectulu de lege despre judicatura Curiei în afacerile electorale s'a alesū și s'a constituitū, și se sperēzā, că va terminā lucrarea sa în scurtū timpū, ca ast-felū proiectulū acesta să potā ajunge cātū mai curēndū înaintea plenulu.

Austria.

Vineri în 23 Octobree s'a întimplatū în parlamentulū din Viena o desbatere de mare însemnatate principială. Erā vorbā despre *fondulū de dispozițiune*, ce se îndătinēzā a se acordā guvernelorū în tōte țerile. Este o praxā comunā parlamentarā, că acestū fondū ilū votēzā numai partidele acelea, carū suntū amice și spriginitōre a guvernulu, și de aceea votulū asupra acestui fondū este consideratū totū-deauna de unū votū de încredere, din care se pōte argumentā la stabilitatea saū la slābiciunea guvernelorū respective. — Acum Austria a făcutū o abatere dela acēstā datinā universalā. Conte Taaffe a declaratū anume, că elū fondulū de dispozițiune ilū privesce de o poziție ca și orī care alta din budgetū, și că cere votarea acelu fondū, fără a mai pune cestiunea de încredere. Și poziția a și fostū acordatā cu mare majoritate. — Darā atāta totuși se vede din procedura dlui Taaffe, că nu-și simte poziția sa sigurā, pentru că altcum de sigurū nu i-ar fi fostū frică să cerā unū votū de încredere.

Anglia.

În loculū reposatulu ministru de finanțe Smith este numitū ministru de finanțe fostulū secretarū de statū pentru Irlanda, Arthur Balfour. Numirea acēsta a produsū în tōtā Anglia multū sânge rēu. Întāiū pentru-cā noulū ministru, omū de vre-o 32 de ani, este nepotū alū primū-ministrulu Salisbury, și apoi e sciutū că nepotismulū nu are locū în Anglia. Pre lângā acestū motivū personalū mai este încă unū motivū forțe ponderosū, pentru care numirea luī Balfour pōte să fie periculōsā ministrulu Salisbury. Anume Balfour e omulū celū mai urgisitū în tōtā Irlanda, pentru că elū în calitatea sa de secretarū de statū pentru Irlanda a fostū o adevēratā hienā pentru sērmanulū poporū irlandezū. Scurtū prin numirea luī Balfour situația cabinetulu Salisbury s'a elātinatū, și deja de acum se face o agitație, ca la viitōrele alegeri să se rēstōrne actualulū guvernū.

Rusia.

Preparativele de rășboiū acum, dupa ce au sositū miliōnele împrumutulu celū nou, se continuā cu o celeritate și mai mare. Din Petersburg se anunță, că tōte fabricele rusesci de arme au primitū ordinū, să lifereze celū multū până în vara anulu 1894 puscū de sistemū nou în numărū de 1,790,000, pentru ca tōtā armata rusescā să pōtā fi provēdūtā cu armele cele nouē. Deja la anulū ce vine vorū primi cāteva corpuri de armatā puscile cele nouē. Asemenea și pentru producerea de prafū de pușcā fără fumū se va mai înființă o fabricā mare în Kasan, ca ast-felū să pōtā fi produsā o cantitate cātū se pōte de mare. Noi credemū, că guvernulū rusescū ar face unū lucru cu multū mai înțeleptū, dacă ar folosi miliōnele împrumutate pentru subvenționarea locuitorilorū, carū pierū de fōme.

Correspondințe.

Roma, 15 Octobree 1891.

Onoratā Redacțiune!

Înterumpū îndelungata mea tăcere, raportāndu-vē despre unū scandalu ne mai pomenitū în cești din urmă 20 de ani, de cândū reședința sântā a Pontificilorū Romanū a ajunsū sub stāpānirea guvernulu subalpinū. Erā intențiunea mea, să vē trimitū o descriere a serbārilorū admirabile, ce s'au aranjatū în zilele trecute în onōrea sântulu Aloysiū de Gonzaga din incidentulū centenarulu alū treilea dela fericita luī mōrte, și a peregrinajulu aranjatū de tinerimea catolicā din tōte țerile. Dile de neperitōre memorie au fostū acelea. În istoria Romei creștine abiā credū, că se va mai aflā o asemenea manifestațiune de credință, iubire, devotamentū și alipire, cum a fostū demonstrațiunea aranjatā de tinerimea catolicā în onōrea sântulu sēu Patronū și a Pontificelū Romanū.

Însā chiar grandēta și sublimitatea acesteī manifestațiuni a fostū unū spinū în ochiū inimicilorū neîmpăcați ai numelū creștinū. Secta fărădelege a francmasonilorū, care în orba sa trufie credea deja înainte de acēsta cu o sutā de ani, că ora de mōrte a creștinismulu a sositū, nu putea să sufere nepăsātōre acēstā manifestațiune vitalā a creștinismulu chiar în generațiunea tinērā, pre carea o credea deja cāștigatā pentru perversele sale scopuri. Chiar de aceea se putea observā, că acēstā sectā îi petrecea pre peregrini cu o deosebītā luare aminte, ca să afle orēcum unū pretextū pentru a-i insultā și batjocori.

Pretextulū nu preste multū a fostū aflatū. Mai multū peregrini Francesi se duserā în 2 Octobree, să viziteze Pantheonulū, în care pre lângā nemuritorulū Rafael este îngropatū și regele Victor Emmanuel. La mormintulū cestui din urmă se aflā espusā o carte, în care își inscriū numele lorū cei ce au voe. E de sine înțelesū, că inscrierea numelū în cartea aceea se privesce de unū semnū de pietate față cu repausatulū rege, și chiar de aceea catolicii nici nu se îndătinēzā a-și inscrie numele, ca nu cumva prin acēsta să dea ansā „italianissimilorū”, să credā, că și dinșiī aprobā spoliarea Scāunulu papalū, îndeplinitā anume prin Victor Emmanuel. Lângā mormintulū mai stā de pazā și

cāte unū bētrānū soldatū, care a luatū parte în luptele pentru unitatea Italiei. La acestū mormintū s'a întimplatū în ziua numitā unū incidentū neînsemnatū, care a fostū folositū de francmasoni dreptū pretextū pentru a provocā scandalele acelea, carū acuși le voiū descrie.

Anume unulū dintre peregriniū francezi, care altcum, bine să se însemne, e supusū italianū, a avutū nesocotința de a scrie în cartea de lângā mormintulū luī Victor Emmanuel cuvintele: *Vive le Pape* (Să trāescā Papa)! Nu e vorbā, acestū faptū a fostū necorectū, și loculū potrivitū pentru a scrie aceste cuvinte nu erā nici de cum cartea de lângā mormintulū luī Victor Emmanuel. Darā în fine, rogu-vē, este ceva insultātōrū în cuvintele acelea, și este ore o crimā a dice saū a scrie: Să trāescā Papa? Ei bine, și totuși ce s'a întimplatū? În puține mominte piața dinaintea Pantheonulu s'a umplutū de mulțime: sbierāturi injuriose în contra peregrinilorū, în contra riligiunii, în contra preoțilorū și în contra Papei începurā să cutrēmure aerulū. Peregrinulū, care a comisū indiscrețiunea, a fostū scāpatū numai cu greū din mānile mulțimii infuriate. De pre piața Pantheonulu plebea s'a împrāștiatū prin celealalte piețe și străde ale orașulu, și vestea incidentulu s'a lātitū ca fulgerulū, firesce că denaturatā și esageratā. Orī unde se întlniaū peregrini, carū încă nici nu aveau idee despre cele petrecute, erau întimpinați cu urlete, cu petri, cu bastōne, cu sculpiri, cu injurāturi și cu totū felulū de brutalități. Ferostrele hotelorū, unde erau încuartirați peregriniū, furā sparte. Mai multū peregrini au fostū bātuti, trași din trāsuri și maltratați. Între aceștia au fostū și mai multū unguri și chiar și episcopulū Császka. Ast-felū au decursū 3 zile, până cândū peregriniū începurā a se depārta din Roma. Și în acestū timpū guvernulū a rēmasū indiferentū. Cetățeniū de tōte naționalități și din tōte statele au fostū batjocoriți, și guvernulū italianū n'a aflatū cu cale să apere dreptulū internaționalū de ospitalitate și siguritate, de care trebuie să se bucure străiniū în orī ce țērā civilizatā.

Vē puteți închipui, ce impresiune durerosā au produsū aceste evenimente deplorabile asupra inimei de părinte a Sānției Sale. Scandalele aceste, întimplatē cu consințirea vinovatā și condamnatā a guvernulu italianū, suntū o nouā și eclatantā probā despre captivitatea Sāntulu Părinte, și despre imposibilitatea conlocuirii celor doi suverani în Roma. Sānția Sa s'a și grābitū a atrage atențiunea guvernelorū asupra nouei situațiuni, ce i-s'a creatū prin ultimele întimplări, arētāndu-le, că nu pōte comunicā mai multū neconturbatū cu fiiū sēi sufletesci, și provocāndu-le, să iea în fine în mână cestiunea romanā, care neapāratū trebuie să se resolve. La circulara Sānției Sale au sositū deja mai multe răspunsuri și unele chiar favorabile. Așteptāmū cu nerăbdare desvoltarea lucrurilorū, căci ele așa nu mai potū merge.

La jumētatea întâiā alui Novembre după tōtā probalitatea se va ține unū consistorū papalū, și atunci se crede, că Sānția Sa va pronunță o alocuțiune forțe însemnatā, care va tractā în modū specialū despre evenimintele din 2 Octobree.

Cu altā ocaziune mai multe.

Salutare.

C.

De ale instrucțiunii populare.

Este cunoscut, că o condițiune esențială pentru progresul sănătos al instrucțiunii, pre lângă uniformitatea în metodă mai este și uniformitatea în manualele ce se folosesc. Pentru Archidieceasa noastră manualele sunt prescrise în ordinățiunea Preavenatului Ordinariatului emanată în 10 Decembre 1889. Nr. 4203.

După ce însă și acum mai sunt destule școle populare, în cari nu se întrebuintează manualele prescrise în citata ordinățiune, credem a face bunul serviciu reproducându spre orientarea directorilor și învățătorilor noștri populari consemnarea acelor manuale, rugându-i, ca în interesul instrucțiunii să le folosescă numai acele.

Aceste manuale sunt următoarele:

Din Religioze: *Istoria biblică* pentru școlile populare de Gavrilă Popu, edițiunea a treia, Blăși 1884, legată 25 cr. v. a. — *Catechismul* pentru școlile populare, edit. a 3-a, Blăși 1887, legat 30 cr. v. a.

Din limba română și magiară: *Abcedariu* pentru școlile populare de Solomon-Munteanu, edit. a 9-a, Blăși 1890, legat 20 cr. v. a. — *Carte de citire* pentru școlile populare de Ștefan Popu, edit. a 4-a, Blăși 1889, legată 45 cr. v. a. — *Exerciții practice* pentru învățarea limbii magiare de Negruț-Ungureanu, edit. a 2-a, Blăși 1887, compactată 30 cr. v. a.

Din istorie și geografie: *Istoria Ungariei* pentru școlile populare, edit. a 2-a, Blăși 1885, legată 20 cr. v. a. — *Geografia* pentru școlile populare cursul I, edit. a 3-a, Blăși 1887, legată 20 cr. v. a. — *Elemente din constituțiunea patriei*, edit. a 3-a, Blăși 1884, legată 20 cr. v. a.

Din istoria naturală și din fizică: *Istoria naturală* pentru școlile populare de Alesandru Uilăcanu, Blăși 1885, legată 1 fl. v. a. — *Fizica* pentru școlile populare de Eliă Chirilă, edițiunea II. Blăși 1883, legată 30 cr. v. a.

Din Aritmetică: *Computul mental și cu cifre* pentru școlile populare de Munteanu — Solomon, partea II., edițiunea a 2-a, Blăși 1888, preț 30 cr. v. a. — *Computul mental și cu cifre* pentru școlile populare partea III., de Munteanu—Solomon, Blăși 1878, preț 30 cr. v. a. — *Aritmetica* pentru școlile populare de I. S. Stoianu, Blăși 1864, preț 15 cr. v. a.

Charte geografice: *Charta respectivului comitat*, format mic, de Hátsek Ignác, preț 20 cr. v. a. — *Charta Ungariei*, de Hátsek Ignác, preț 20 cr. v. a. — *Mapa parietală a Ungariei*, de Berghaus—Gönczy, preț 4 fl. 60. v. a. — *Mapa Austro-Ungariei*, de P. Gönczy. — *Mapa Europei* de Berghaus—Gönczy. — *Mapa semigloburilor* preț 4 fl. 50 cr. v. a.

Alte requisite de învățămînt: *Tabele parietale* pentru cetit, Gönczy—Roșescu, 24 côle mari, preț 2 fl. 40 cr. v. a. — *Atlasul pentru istoria naturală*, legat 1 fl. 75 cr. v. a. — *Mașina de calculat*, preț 3 fl. 20 cr. v. a. — *Globulul terestru*, preț 5 fl. 50 cr. v. a.

Adunarea generală II a reuniunii femeilor române gr. cat. din Blăși și sortirea aranjată de această reuniune.

Duminecă în 25 Octobru și-a ținut reuniunea femeilor române gr. cat. din Blăși a doua adunare generală în sala de desemnă a gimnasiului românesc gr. cat. din Blăși. Adunarea aceasta a putut să fie o dovadă eclatantă pentru toți cei prezenți, că tinera reuniune face progrese îmbucurătoare și abia sperate. Durere numai, că publicul din Blăși nu s'a prezentat mai numeros la adunarea din 25 Octobru, care intru adevăr a avut un decurs foarte frumos.

Consultările adunării au fost conduse de către presidenta, dōmna Rosa Munteanu, cu multă dexteritate, era vorbirea frumoasă de deschidere a fost împinată cu vii aclamări.

Dintre decisiunile adunării amintim pre scurt, că s'a adus Escelenței Sale I. P. D. Mitropolit Dr. Ioan Vancea omagială mulțămă pentru ridicarea internatului de fete. Această mulțămă a fost adusă la cunoștința

Escelenței Sale de către adunarea întrégă, care în frunte cu presidenta s'a înfățișat în corpore înaintea Înaltului său Patron. Totodată s'a decis, ca reuniunea să țină asupra-și sarcina de a aranja noul internat de fete cu mobilierul de lipsă, ca și pre această cale să dea o mică dovadă Escelenței Sale Domnului Mitropolit despre acele sentimente, de cari sunt însuflețite femeile și mamele române față cu marele lor Patron. Escelența Sa a primit pre toți membrii reuniunii cu bunăvoință părintească, asigurându-i și pre venitorul despre protecția Sa.

Asemenea reuniunea a decis, să exprime mulțămă pre calea acesta a publicității tuturor dōmnelor și domnilor din Blăși și din afară, cari au ajutat reușita loteriei aranjate de reuniune parte prin dăruirea de obiecte, parte prin vinderea și cumpărarea de losuri.

Comitetul adunarea generală i-a votat mulțămă pentru activitatea desfășurată, și totodată l'a întregit alegându de membră pre dōmna Iuliana Vancea.

Sera la 8 ore totu în 25 Octobru s'a început sortirea în prezența comisariatului politic a Spect. D. protopretor Aloisii Simonffy și a unui public foarte numeros. Losurile erau căutate până în ultimul moment.

Numerii câștigători după ordine aritmetică sunt aceștia: 12, 14, 18, 69, 82, 93, 104, 113, 126, 136, 139, 148, 184, 196, 213, 220, 221, 249, 301, 325, 327, 332, 345, 359, 362, 364, 375, 383, 384, 409, 419, 421, 446, 471, 476, 483, 498, 507, 510, 525, 531, 533, 580, 584, 600, 606, 610, 639, 645, 663, 682, 710, 719, 728, 744, 752, 791, 792, 797, 821, 824, 833, 834, 854, 876, 886, 896, 898, 900, 913, 924, 930, 932, 934, 959, 962, 980, 984, 985, 990, 995, 1006, 1022, 1030, 1046, 1047, 1048, 1053, 1081, 1096, 1120, 1146, 1156, 1161, 1167, 1172, 1173, 1184, 1188, 1189.

Sunt rugați toți aceia, cari au câștigat, să trimită losurile lor la Presidiul Reuniunii femeilor române greco-catolice din Blăși împreună cu 36 cr. porto postal, și numai decât li-se voru espedia obiectele câștigate.

Acele obiecte, cari nu se voru reclama până în 30 Novembre st. n. a. c., voru fi vândute în folosul fondului reuniunii.

Cătră abonenți.

Rugăm pre onorații noștri abonenți, cari încă nu și-au solvit abonamentul, să și-l achiteze fără amânare, ca se nu fim necesitați a mai provoca pre flecarele și în particular.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărul 16 al „Unirii” din a. c.:

Au solvit. In Archidieceasă. Parochia Armenișul de Câmpie, 8 fl. 83 cr. — Parochia Săbădul de Câmpie, 6 fl. 30 cr. — Parochia Pata, 4 fl. 30 cr.

Până acum au încurs 170 fl 37 cr. v. a.

Noutăți.

Dăruire preagrățioasă. Maiestatea Sa Monarhul s'a îndurat a donă din caseta privată 150 fl. v. a. comunității bisericesc gr. cat. din Molosig, tractul Morlăcii în Archidieceasă, pentru repararea biserice și a caselor parohiale; era parohiei Dumbrova din tractul Reghinului 100 fl. pentru edificiul biserice.

Sântire de biserică. Noua biserică gr. catolică din Lăpuș, în protopopiatul Clușului, a fost sântită Duminecă în 25 Octobru st. n.

Fapte creștinesc îmbucurătoare au fost îndeplinite de locuitorii comunei Vaslăb. Din contribuiri benevole s'a cumpărat un clopot în preț de 120 fl. Gregoriu Ciobotaru I. Gavrilă a dăruit pre sēma s. Biserice o cădelniță în preț de 12 fl. și 2 prapori în preț de 28 fl. Eliă Țepeluș a dăruit un

candelabru în preț de 14 fl., era Eliă Viță un euhologiu. Din contribuiri s'a cumpărat și un rind de ornate bisericesc în preț de 60 fl., era dece femei au cumpărat un patrachir frumos cu 8 fl. — Dea Dumneșu, ca și alții să imiteze aceste fapte nobile.

Români în Cislaltania cu finea anului 1890 au fost 209,026, precându la recensământul din 31 Dec. 1880 erau numai 190,799, așa dar în 10 ani s'au înmulțit cu 18,227 de suflete sau cu 9.55 procente. Ce privesc pre Români din Bucovina în special, numărul lor în raport cu alu celorlalte naționalități a scăzut, căci la an. 1880 erau 334.3 la mie, era după recensământul din urmă numai 324.1 la mie. Bucovina are 642.470 de locuitori, dintre cari sunt: Ruteni 268.371, Români 208.271, celelalte naționalități (Germani, Poloni, Evrei etc.) laolaltă 165.891 de suflete. Din întrégă populațiunea Cislaltaniei Români fac 8.9 la mie.

O faptă filantropică. Murind la 21 Oct. parochul r. c. Antoniu Niameny din Gyertyamos a lăsat din averea sa 60,000 spre scopuri de binefacere, din care sună 24 de mii sunt destinate pentru fondul de pensie alu preoților din diecesa Cianadului.

Băi noue în Ardeal. Căpitanatul de mine din Zlatna a trimis o comisiune în frunte cu inginerul Iosif Hajos, ca să cerc în munții Hargita, pre hotarul comunei Szt.-Imre din comitatul Ciucului, unde după probele de până acuma se află minerale conținătoare de aur, argint și plumb în cantitate mare. Spre exploatare se va înființa o societate pre acții.

Bla de vite. În jurul Albei-Iulie de vre-o 2 săptămâni bătue între vitele cornute durerea de gură și de unghii, din care cauză în orașul Alba-Iulia este oprită intrarea vitelor din jur; în urma acesteia tirgurile săptămânale de bucate sunt slab cercetate.

Linii telefonice și telegrafice noue. Ministrul r. u. de comerț va îngriji, ca încă 18 orașe să fie în legătură telefonică cu capitala. Linia telefonică dintre Budapesta și Viena aduce pre și un venit de 500—600 fl. v. a. Asemenea se vor înmulți și liniile telegrafice cu mai bine de 2000 km (11 %); era stațiuni telegrafice se vor introduce încă 170 (14 % din numărul de până acum.)

Ploile torențiale cauză mari sticăciuni în Italia. În unele ținuturi răversându-se apele au produs daune mari și au nimicit mai multe comune. Acolo plouă prea mult, precându la noi e de tot simțită lipsa ploii mai ales pentru economi.

Epidemii. În comitatul Zala bătue între prunci difteritis și vrsatul. Asemenea faime triste vin și din alte ținuturi. La Komárom într'o și au murit 15 prunci de aceste epidemii.

Influenza erași grasă în Galiția. În Lemberg preste o sută de persoane sunt cuprinse de acest morbu.

Oferte fabuloase. Rockefeller, președintele societății de petrol Standart (Standart vile Company) a oferit pentru universitatea din Chicago 10 milioane de dolari (24,000,000 fl. v. a.) și în scrisoarea adresată rectorului dela acea universitate dice, că și societatea, în fruntea căreia se află dînsul, oferesc 10 milioane de dolari pentru scopurile universității. Oferte de acestea numai în America sunt cu puțință.

Erupțiune vulcanică în mare. Biroul meteorologic din Roma i-s'a telegrafat din insula Pantelaria, că în depărtare de 1 km. dela acea insulă spre Vest s'a vădit marea sbuciumându-se cu furie, eșind din ea colonne de fum și o armă de pământ cam de 1 km. în lungime. Erupțiunea continuă a produce fum și bubuituri și a svêrlî bucăți de stânci la înălțimi considerabile. Pre insulă încă s'a simțit un ușor cutremur de pământ.

Zăpadă. Prima nea s'a arătat și la noi. În nopțile spre 29 și 30 Octobru a nins în nemijlocita apropiere a Blășului și chiar și în Blăși, fără ca să se așede însă neaua, ce acum încă ar și fi o mare calamitate.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Folosul reuniunilor de sodali.

În timpul mai nou și la noi Români a ajuns a fi generală convingerea, că pre lângă așa numita inteligență și clasa agricolă avem lipsă și de crearea unei clase de mijloc, avem lipsă, să ne creștem industriași români. Spre scopul acesta mulți părinți români, parte constrinși de împrejurări, parte la îndemnul inteligenței noastre, au început să-și dea pruncii la măiestrie. Atât Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român, cât și unii bărbați marinimoși au venit cu mijloce materiale și morale în ajutorul tinerilor, cari doresc a învăța și a se perfecționa în singuraticii ramii de industrie, numai ca în chipul acesta să se suplinescă o lacună atât de simțită în corpul societății noastre românești. Dară pre lângă toate începuturile favorabile, pre lângă toate sacrificiile materiale, ce se aducă spre a crea o industrie românească, totuși nu putem arăta pre terenul acesta succese îmbucurătoare, nu avem încă industriași români buni, ci inteligenți și popor suntem siliți a ne procura articlii de industrie dela străini, cari pentru scopuri românești în cele mai multe cazuri nu contribuie nici un cruceru. Dar între împrejurările de față nici prospecte fundate nu putem avea, că barăm în viitor se va forma și o burgesime românească, ma în unele orașe se pare, că perdem și ce am avut. Unele din cauzele, pentru cari Români nu pot concură cu națiunile conlocuitoare pre terenul industrial, și nu ne putem forma o clasă de industriași, sunt:

a) La noi cei mai mulți tineri aplicați la măiestrie nu au pregătirea școlară recerntă. Ca cineva să pôtă deveni un măestru bun și să-și scie conduce măestria la timpul său în mod rațional, e necesar, ca pre lângă talentul natural să aibă și un grad de ore care de cultură intelectuală, ceea ce lipsește celor mai mulți învățați români. Școle industriale nu avem, dară chiar și dacă am avea, ar fi slabă cercetate, căci la noi se pare a domni principiul de a da la măiestrie numai pre acei prunci, cari sau nu pot, sau nu vreau să învețe, spre a se pute face *domni*. Omenii mai miseri și dacă ar avea dorința, să-și trimită pruncii la vre-o școlă de industrie străină, ori să-și lase a termina și câteva clase la școlele medie, nu o pot face acesta din lipsa mijlocelor materiale. Din atari prunci fără capacitate și fără școlă nu putem spera, că se vor desvolta *măestri isteți*.

b) Totu din cauza miseriei părinților își concediu pruncii acelui măestru, cu care se pot tocmi mai pre ușor, fără de a căuta mult la capacitatea lui și la caracterul lui moral. Au trecut acele timpuri, cându domnia în familia spiritul creștinesc, cându învățacelul era privit ca un membru al familiei măestrului său. Ați cei mai mulți măestri credă a-și fi împlinit dorința, dacă s'au ingritit de cultura tehnică a învățaților, educațiunea lor religioasă și

morală o neglegă cu totul chiar în acel timp, cându pruncii ar avea mai mare lipsă de o supraveghiere strictă și o conducere înțeleptă și în privința acesta. Pruncii duși la orașe mari și lăsați de capul lor sunt espusi la multe pericole. Audă injurături și alte cuvinte scandalose, cu cari se dedau de micuți, vedă fapte rele, pre cari apoi se silesc a le imita, asemenea li-se oferă și alte prilejuri spre a se strica. În modul acesta contragă mai multe vicii, se demoralizează și ajungă a fi escesivi. Apoi nimeni nu pôte spera, ca din atari prunci să ese *măestri onești*. Ma sunt destui măestri, cari nici de cultivarea tehnică a pruncului nu se ingrigesc, ci din contră îl consideră pre învățacelul ca pre un servitor, pre care îl folosește în toate afacerile sale private, consumându-l în modul acesta timpul, în care ar fi trebuit, să-l inițieze în măestria, spre care are să-l cualifice. Alții erăși prin tractare vitregă, prin injurături, bătăi, flămândiri și alte vexări disgustă pre prunc și-l fac, de părăsesce măestria. În modul acesta o parte din fiitorii industriași îi perdem, mai înainte de ce i-am avea.

c) Cei rămași după espirarea timpului de învățacel, ce e drept, se proclamă de feciori sau calfe. Acum ar avea și timpul și ocaziunea, să se perfecționeze în măestria lor, să cerceteze orașele mai mari și acolo să-și câștige desteritatea de a lucra cu gust. Dar, ce facă cei mai mulți? Rămân în orașelul, unde au fost ca învățați, sau ce e și mai rău, se facă măestri de sine stătători, rămânând pre totă viața neperfecti în arta lor, capabili numai pentru cârpituri. Nu e mirare apoi, că atari măestri nu-s cercetați și nu pot susține concurența cu străinii cu mult mai cualificați decât dinși.

d) Din cei ce ar dori a se perfecționa în măestria lor, încă perdem mulți. Unii prin o viață escesivă și disordinată contragă morburii, cari îi duc de tineri în mormintu; alții erăși, ajungând în societăți străine de noi după limbă și religione, se fac indiferenți față cu totu ce e românesc, ma unii își uită și limba maternă și se rușineză a se geră de români. În fine fiindu că din cauza limbei și a religiunii nu odată sunt molestați și batjocoriți, ușor cadu în pericolul de a apostata și a se renega.

Eră totu atatea pedeci, ce ne stau în calea creării unei industrii românești. Dară pedeci de acestea au întâmpinat și alte popore, numai câtu ele au știut afla și mijloce corăspundătoare spre delaturarea lor.

Un mijloc forte potrivit spre a scuti tinerimea industrială de ruina fizică și morală, la care este espusă în orașele mari, și spre a o ajuta la câștigarea culturii religioase și tehnice, de care are lipsă, sunt reuniunile de sodali cu caracter creștinesc. Aceste reuniuni deși stau sub supraveghierea și aripile biserice, totuși nu sunt misce asociări pie, cari să se ocupe numai cu rugăciuni

și alte exerciții de pietate, ci activitatea lor se estinde la toate indigințele tinerilor meserieși. Toți membrii reuniunii formă o familie fundată pre base creștinesci, în care fiescare se simte acasă; între colegii și amicii săi își află câteva momente plăcute și distrăgătoare, cel lipsit capătă ajutor din partea reuniunii, eră cel neșpert și neînvețat i-se da instrucțiunea și îndrumările de lipsă.

Primul întemeiator a reuniunilor de acestu soi a fost preotul Adolf Kolping născut la 1813 în Kerpen lângă Colonia. Kolping, care însuși a fost în pruncie industriaș (calfa de pantofaru), și care numai cu mari jertfe a învățat mai târziu școlele gimnasiale și Teologia, cunoscea prea bine lipsele tinerilor industriași; de aceea îndată după ordinarea sa de preot la 1845 a înființat o reuniune de sodali în Elberfeld, eră la 1849, fiindu dispus la Colonia, și acolo a pus basă la o atare reuniune, care a fost modestă și neînsemnată la început, dar prin zelul neobosit, capacitatea și energia lui Kolping numărul membrilor ei a crescut în mod considerabil, eră averea i-se înmulțit nu atât prin cuotele solvite de numeroșii ei membri, câtu prin cerșitorile sau colectele benevole mijlocite de Kolping dela omenii cu dare de mână și cu simțeminte creștinesci.

Spre a apreția activitatea acelei reuniunii, e de ajuns să însemnă, că dela înființarea ei până acum a ajutat și provedut cu cele de lipsă preste 60 de mii de tineri meserieși. După norma acestei reuniunii în curându s'au înființat reuniuni catolice de sodali în cele mai multe cetăți din Germania și Austria. Unele din reuniunile acestea dispun de asile, în cari se da locuință gratuită acelor sodali și învățați, cari nu pot locui la măestrie, unde lucră; altele au și ospitii pentru primirea sodalilor drumeți. Totu în aceste ospitii primescu viftu și locuință tinerii meserieși pre lângă un preț moderat. Conducerea și supraveghierea preste asile și ospitii de regulă e încredințată câte unui preot.

Principiile sale cu privire la natura, scopul și activitatea reuniunilor de sodali le-a publicat Kolping în un opuscul, ce are ca motto: „*Iubirea efectivă vîndecă ranele, cuvintele gôle numai mărescu durerile.*” După acestea principiile membrilor ordinari ai reuniunii pot fi și e de dorit să fie toți sodalii catolici din orașul, unde s'a înființat reuniunea, ma pot fi primiți și sodalii catolici din afară de oraș, și în casuri mai rari și sub anumite condițiuni chiar și tinerii necatolici. Pre lângă acestea mai sunt membri extraordinari, cari se compun din măestri, cari până ce eră sodali, făceau parte din membrii ordinari ai reuniunii. Asemenea pot fi și membri onorari, ajutatori etc. ca și la alte reuniuni.

De președinte recomandă, să se alégă un bărbat prudent, piu, care se interesează de sôrtea tinerilor, și care să deprindă asupra lor un fel de putere părintescă. Ca ajutori i-se da președintelui un comitet alesu parte dintre mem-

brii ordinari ai reuniunii, parte din alți bărbați cu simțeminte creștinesci. Fiind că președintele nu are să porțe grige numai de binele temporal al sodalilor, ci e detor să promoveze și binele lor sufletesc, e foarte de dorit, ca sarcina de președinte să o suporțe parochiul local sau altă preot, căci preoții și altcum sunt educătorii naturali ai poporului.

La noi luându preotul presidium în atar reuniuni mai ușor ar pute influența, ca tinerii industriași să frecventeze catechesele și școlile de repetiție de Duminică și sârbători, referitor la care Conciliul nostru prov. I. Tit. IX. c. VI. prescrie: „*Cu privire la orășe parochii voră fi cu distinsă luare aminte, ca tinerii, cari se pregătesc la feluritele măestrî orî neguțătorii, cu atât mai virtosă să frecventeze regulat acele prelegeri repetiționale, cu câtă că aceia după prescrișele mai înalte nu potă fi îndințați la gradul de calfe, dacă dela respectivul oficiu parochial nu voră produce testimoniă, că au frecventat școla repetițională, și prin urmare dacă parochii nostri gr.-cat. ar negleze acestă detorință, tinerii ară fi siliiți a umblă la școlile repetiționale ale altor confesiuni cu mare scâdere a bisericăi noastre.*” Ast-fel parochii ca președinți ai reuniunilor de sodali nu și-ar implini numai o detorință impusă lor prin legea biserică, ci totă-odată ar deprinde și o faptă umanitară, implinind rolul de părinți față de tinerii, ai căror părinți naturali sunt departe de dinșii, ma ar face mari servii și causei naționale, căci sădind în inimele tinerilor iubirea și alipirea de biserică noastră totă-odată nutresc în ei și alipirea față de limba și națiunea noastră, cari la noi nici când nu se pot separă de biserică.

(Va urmă.)

Părăsîtu.

Novelă de Walter Schwarz.

(Continuare.)

„Dar, Dómne, am uitat de totă de culină! Vai, se voră fi arsă. . . .” Emilia se smulse repede din brațele tătâneșii și fugi cuprinsă de o témă comică. Tatălă trebuî să riđa de spaîma ei.

În sfârșit necasul nu eră așa mare. Bêtrâna Carolină eră plină de grige vedëndu, că domnișóra Emilia nu vine în culină, și a trasă la timpul sêu tava din cupitor. Și torta impletită, prăjitura predilectă a tatălă, cu care fetița lui flă surprindea din când în când, stă galbină aurie pre masa de culină, ca să se rēcescă. Emilia a mai avută timp chiar de ajuns spre a o înfrumșeța pre un blid cu frunđe verđi și urechișe roșii întunecate, ca să facă o impresiune bună și asupra ochilor lui Leonhardt. Apoi aprinse lampa luminosă de-asupra mesei de mâncat, și pictorul cu copilă-sa se așeșară la masa modestă, atât de fericit înșă, ca și când ar fi fost regă ai pământului.

Mintea Emiliei eră cuprinsă încă de chipul multă regretatei Angele.

„De ce ai vëndută grădina cea frumósă a părinților tēi, dacă aceea a fostă proprietatea ta?” a întrebată ea între altele.

„O am ținută încă câți-va ani,” i-a răspuns Leonhardt cu ore care rezervă.

„Tu acolo ai pusă mai întâi peciorușele tale pre pământ, Emilio. Dar au venită apoi alte timpuri, cândă a fostă de lipsă a mă desface de proprietatea aceea.”

„Tu ai fostă odată mai bogat?” întrebă ea încă odată. „Noi nu amă trăit totă-deauna așa retrași?”

„Și tu nu trebuie să întrebă atăta!” dișe el zimbînd.

O, câtă de bucuros ar fi întrebată ea încă multe, și mai cu sémă de mamă-sa. Eră ea mórta? De ce nu vorbesce tata nici odată de ea? Și încă multe alte întrebări i-ar fi pusă. O voce internă înșă îi spunea, că aici eră ună ceva, pre care ei nu-i eră ertat să-lă afe.

Emilia eră deja de multă în pat și durmiă, pre cândă tatălă stă încă totă la ferestra deschisă în odaea, în care au mâncat. Amintirile vechi din sufletul lui înșă nu se liniștiră. Mai cu samă se gândi la timpul, cândă Angela eră lângă el. Se bucură, cândă află ici colé în copilă-sa câte o trăsătură a ei. Dar între ambele blondine, între cea de multă despărțită de viêtă și între ceea ce trăiă, mai stă încă o figură de femeie. Încă o iubire a mai fostă cuprinsă inima lui.

Sermane pictore, de ce se așeșă pre fruntea ta érăși o umbră așa de întunecată, așa de seriósă? De ce ai vîndută tu grădina, unde te-ai jucat în copilărie cu Angela, și unde mica ta Emilie și-a pusă mai întâi peciorușele pre pământ? Tăcere! O pasere a nopții întunecose a sburată cu sunetă chiar pre lângă ferestra deschisă. Nu lăsă óspeții întunecați în lăuntru. Acolo în odaea dórme copila ta dulce și iubită. Buclele ei blonde i-au picat libere pre peptul ei celă nevinovat. O, câtă de frumósă este ea. Încă ună sărută pre fruntea ei. Dormi lin, Emilio, dormi lin!

III.

Dimineta următoare a adusă ună sóre frumósă și cu acesta și pre verișóra. Ea a venită, ca să ducă și pre Emilia cu sine, și laolaltă să iea parte la un concert. Ochi Emiliei se luminară de fericire la propunerea acesta. Musică, aeră prospăt, verdeta unei grădi pomose, o mulțime voiósă de ómeni, și póte încă ceva, — mă rog, la etate de opt spre dece ani — cui să nu-i palpitate inima?

Tatălă nu se împotriviă, să mērgă. El i-ar fi permisă ori ce spre a-i face câte o mică plăcere. Simția însuși bucurie, cândă la ast-fel de ocasiuni o vedeă îmbrăcată și gătită frumósă, cât și altora le făcea impresiune bună. Și după ce și-a luată dela tatălă ună gin-gașă rēmasă bună, Emilia pogori scara forte voiósă. În urma ei totulă a rēmasă în liniște. Tatălă se gândi acum, cu câtă istețime se va scii ea întorče printre străini, și cum fiesce care o va află frumósă și plăcută. Cugetele acestea îi măguliau dulce inima. Înainte se bucură deja de cele ce îi va istorisi Emilia, cândă se va rentorče, căci firea ei cea impresionabilă cuprindea atătea. Gândindu-se la ea, órele lucrului pacinic îi trecea repede, fără ca el să se plângă

de urit, până cândă se rentorcea érăși dragălașa ființă.

Astădi înșă eră altcum. Sufletul lui eră cuprins de alte amintiri. Emilia aveă dór pre lângă vesmîntul ei celă dragălaș de vară încă și o pălărie decorată cu pene de struț albe, ce-i ședeau de minune pre pērul ei blond, buclat și lung până la genunchi. El trebuia să nu mai fie ingrigit. Și ea înainte de plecare i-a pusă în păharul celă de modelă o flóre, o pasiă, așa de nimerit, cât el să o pună numai pre hărtie. Astădi înșă lucrul nu voesce să succedă. Penele îi pică din mână încă înainte de ce ar fi început bine lucrul.

Nóptea i-a trecută fără somn. Chipurile, suvenirile din trecut îi eră mereu înainte ochilor sufletesci. Nu celea din copilăria dulce, despre care a istorisit Emiliei, — nu! Chipuri din un timp, cândă sórele tineretii ardea ferbinte și preste viêtă lui. Căci și Leonhardt a fostă odată tiner. Nu a purtată totă-deauna vesmîntul celă lung sur și ochilarii pre nas. Și pērul lui celă albită a fostă odată negru și luci, și ochii lui acum obosiți odinóră eră plini de viêtă. Atunci diceau ómenii: Leo e un tiner forte frumós. Și acesta a aflat-o și ea — Florentina, mica regină a balului, care în érna din urmă a fostă admirată de totă ceta cavalerilor, ba i-a fostă nebnită chiar. Multă și-a întors și ea frumósul sēu cap celă brun printre ofișerii eleganti și printe oficiali, până ce în sfârșit totuși mai bine i-a plăcută tinerul pictor. La sfârșitul carnavalului i-s-a făcută mirésă, și câteva luni după aceea i-s-a făcută soție. Căci nu le stă în cale nimica. Leonhardt pre lângă persóna sa simpatică și talentul sēu mai aveă încă și o proprietate frumósă, câtă putea face esistența soției sale câtă se póte de plăcută. Și acestea Florentinei de loc nu-i eră secrete.

La celea din urmă el eră chiar nebnit de ea. Să întimplă înșă de multe ori, că firi cu simțeminte de celea mai căldurose se unesc cu inimă de ghiață, reci și nesimțitoare. Căci ori cât eră de frumósă încântătóra Florentina, ori cât de regulate eră trăsăturile profilului ei, ori cât de imposantă îi eră statura, mânil și pērul, — în peptul ei inimă nu aveă. Căsătoria acesta a fostă de jumătate capriț, de jumătate calcul. Simțemintul serios și adencă lipsă cu desevârșire. Și timpul scurt de fericire a fostă lui Leonhardt o nălucă, o minciună, cu care l-a înșelat pre el și s-a înșelat și pre sine. Adevêrulă a eșit înșă acuși la ivelă. La început el nu putea, nu voia să credă; ținea încă la fericirea sa de jumătate nimicită, asemenea soldatului, ce nu lasă din mână stégul celă sdruncinat, până cândă inimicul nu-i sdrobesce mâna.

Inimă nu aveă ea, frumósă Florentina, aveă înșă multă cochetărie și un sânger neastuperat. În o séră se rentorče Leonhardt pre neașteptate dela grădina părintescă, ce eră moștenirea lui. În loc de a-și află soția la patul copilei bolnave, o află printre pomi, chiar unde odinóră flă așteptă Angela. Ea eră de brațul unui ofișer, pre care el l-a fostă oprit

dela casa sa. Acum s'a sfârșit, acum ea nu mai avea nimica de scusat, nu mai putea acoperi nimica.

Nici Florentina nu voia să scie de împăcare. Ea voia să-l părăsescă; i-s'au fost deschis cu totul alte prospecte. Și așa s'au despărțit. A doua oră suflă preste acest ținut frumos și pacinic suflarea morții; de astădată însă mortea era mult mai amară, mai crudă, mai aspră ca la ideala despărțire a Angelei. Locurile aceste Angela le-a sfințit, pre cândă acesta le-a inegrit. Leonhardt le-a părăsit fără întârziare și pentru totu-deauna.

Soția sa a fost risipitoare și cu cochetațiile sale i-a fost nimicit de mult și averea. Posesiunea sa a trebuit el să o vândă în grabă la stăruirea ei, și așa a vândut-o foarte rău. Pictorul odinioară avută s'a treșit acum deodată în brațele miseriei. Numai picturile lui îi mai făceau trailul cu puțință, la început firesce că numai pre subțire. Dară nu era acesta lovitură cea mai grea, ce bietul trebuia să îndure. Partea esternă a vieții el nici odată nu o a prea băgat în samă. Golul intern însă, ce-l simțea, era înspăimântător. Erași era părăsit, — părăsit de tot, ce a iubit. Fieea lui era de așa, că el nu se legă de viață cu mai multe legături. Norocul lui atrăna totu-deauna numai de un fir. Iubirea cătră o singură ființă i-a umplut sufletul. Și acum numai colorile și penelul îi mai făceau bucurie și-lu mai distrăgeau. Ca și după mórtea Angelei, așa și acum la eleși-a cercat refugiul, acum însă refugiu acestă îi era îndoit de lipsă, căci trebuia să se îngrigescă nu numai de esistența sa, ci și de a pruncei mitite, ce i-a lăsat-o Flora. Emilia era o copilă debilă și bolnăvicioasă. Soția lui frumoasă

în curându a purtat altu nume și a născut altu prunce, și ast-fel pictorul ușor a câștigat dreptul la copila sa. Acestă copilă lui îi era un ăngeru alu vieții. A ceea, că mititica încă era părăsită ca și el și atrăna numai dela îngrigirea lui, ilu legă de ea cu legătură îndoită. Încet încetisoru a început erăși a iubi; după iubirea frătescă uitată și după iubirea conjugală tradată a urmat iubirea părintescă, cel mai adencu și vecinic stătornicu simțemintu, ce pôte cuprinde inima omenescă. Și inima lui s'a și umplut de acest simțemintu. Elu trebuia să fie prunce deodată și mamă și tată. Și elu împlinia detorința acestă cu o iubire fără margini. În rațele blânde și calde ale iubirii a înflorit mica viață, mugurelul îngrigiu s'a desfăcut și s'a prefăcut în cea mai plăcută floare, suridându-i și iubindu-lu. Acum a venit încă odată primăvara preste inima lui Leonhardt. Copila l'a făcut erăși fericit și îndestulit.

Și lucrul lui, care la început îi era numai mijlocul de a scăpa de desperare, încă îi procură erăși bucurie. Elu lucră dora pentru iubita sa copilă! Și cândă acesta a crescut și l'a făcut totu mai fericit, li-se îmbunătăția și esistența materială. Acestă firesce că era modestă, era însă asigurată și se asemăna unei insule liniștite în mijlocul lumii. Lumea nu le prea conturbă liniștea, căci Leonhardt nu simțea lipsă de societatea omenilor. Cândă însă, în retragerea și singurătatea sa, se engetă la norocul adencu și bogat, ce l'a mântuit din două naufragii, trebuia să-și lase mâinile în jos cu totă evlavia. Așa stă el și astădi lângă florea pasia, pre care nu o putea pictori, cu tôte că îi stă liniștită ca o stea, ce străluce în nopte.

(Va urmă.)

Bibliografie.

Mihailu Eminescu. Studiū criticu. Blășiū 1891. — A apărut în broșură și se află de vîndare la Administrațiunea foii nōstre studiulū criticu asupra poesiloru lui Eminescu, publicatū mai întâi în partea sciintifică a „Unirii”. Broșura are formatu 8° micu, 206 pag. Prețulu e numai 40 cr. și 5 cr. porto-postalu, era pentru România 1 leu și 20 bani pentru porto. — Credemū, că e cu totulu de prisosū a atrage atenziunea publiculu la acestă publicațiune, care a atrasū deja asupra sa atenziunea românilor întregi.

Posta Redacțiunii: M. O. D. G. O. in Nagylak. Abonamentul Diale espiră în 31 Decembre st. n. a. c.

Editoru și redactoru răspundătoru:

Dr. Vasiliu Hossu.

Prețulu mărfurilor.

Piața din Blășiū: Grău, hectilitr. fl. 6.50 până 7.30, — grău mestecat fl. 5.50 până 6.25, seacă fl. 5.50 până 6.—, — ovăsu fl. 2.50 până fl. —, cucuruțu fl. 4. până fl. 4.75, — alacū fl. 2.— până fl. —, cartofi fl. 1.— până fl. —, — sēmētă de cânepă fl. — până fl. —, fasolea fl. 4.— până fl. 4.45, — carnea de vită chilo 40 cr. până —, carnea de vițelū 40 până — cr., carnea de porcū 40 până — cr., carnea de berbec 28 până — cr., — 10 oue cu 20 până — cr.

Ajánlati verseny-hirdetmény.

A csōdválasztmány határozata folytán ezennel közhírré teszem, miszerint Lieblich Izidor balázsfalvi kereskedelmi czég csōdtōmege tulajdonát képező az árúraktárban lévő és egyéb ingóságokból álló a leltár szerint 6413 frt. 94 kiban becsült ingóságok ajánlati verseny útján a legtöbbet ígérőnek elfognak adadni. 40 %-nál kisebb ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Venni szándékozók tartoznak ebbeli ajánlataikat folyó évi November 7-ig alólírotthoz írásban beterjeszteni.

A leltár valamint az árúraktár bármikor megtekinthető.

Kelt Balázsfalván, 1891. évi Oktober hó 20-án.

Ügyvéd Csātó Lajos,
mint tōmeggondnok.

(19) 2-3

JOSIFU GAVORA (1) 26-30

distinsu cu medalia espositională cea mare pentru luern escelentū și gustu bunū la esposițiunea regnicolară din Budapesta în a. 1885.

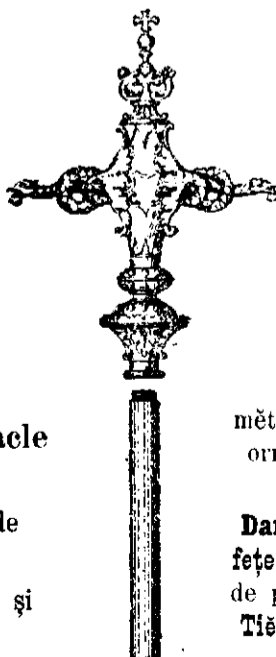
Budapesta, IV. strada Vațului Nr 17

Recomandū cu prețuri de cele mai convenabile și în esecutare câtu se pôte mai frumosă obiecte de lipsă

pentru ajustarea bisericelor, și anume:

Felone preotesce și stichare diaconesci
Flamure pentru biserici și reunii.
Flamure pentru reunii de pompieri, de scolari, reunii bisericesci, reunii industriale, de cântări și de pompe funebre.

Candelabre, racle și potire,
luminarie de parate și de altariu, și candel.

Primescu și eפותuescu ieftinu repararea vestmintelorū besericesci, intrargiutarea și intraurirea de potire, racle, candel și luminarie de altariu.

Mare asortimentu de brodării de aur, de argintu și de mētasă, precum și de ornaturi besericesci brodate

Dantele besericesci, fețe de altariu, cruci de parate și de scōiă. Tiesēturi besericesci, damasturi etc.

Acurătatea mea o potū dovedi cu sate de epistole recomscătore.

Carțituru de prețuri și preliminaru de spese trimitū la cerere franco.

Fundatū în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferantū de curte alu Alteței Sale imp. și reg. Archiducele Josifu

proprietariulū primei fabrici ungare de mașine și reccisite de pompieri, turnatoriū de clopote și metalu

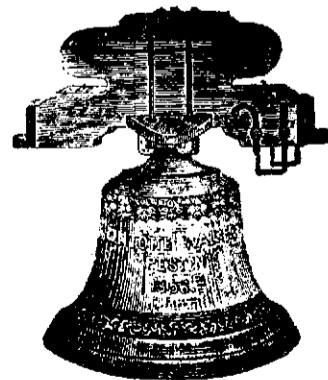
Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atenziunei preanonraților domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

în care se fabrică atātū grupuri câtū și clopote singurateice: cu scaune de fierū patentate și cu chivere (cōrne) scutite de frecare. Fabrica a liferatū dela intemeierea sa 1800 clopote mari de metalu, într'altelē și celū dela metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblatōre scutite de mirosu, arangiamente pentru bāi, conducte pentru apă și pompe pentru fântāni.

(2) 44-52

Preliminare de spese și Prețu-couranturi se trimitū la cerere gratuitū și franco.

Distinsu în anulū 1885 la esposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelentū, progresū și capacitate de concuriță cu diploma cea mare de onōre.